

Niebezpieczne podróbki

Handel podrabianymi produktami stanowiący zagrożenie dla zdrowia,
środowiska naturalnego i bezpieczeństwa

STRESZCZENIE

Marzec 2022 r.

Niniejsze badanie przedstawia ocenę ilościową zakresu handlu podrabianymi produktami, które stanowią zagrożenie dla zdrowia, środowiska naturalnego i bezpieczeństwa, i obserwowanych w nim trendów. Jest ono wynikiem analizy unikatowego, pochodzącego z różnych krajów zbioru danych dotyczących zajęć dokonanych przez służby celne oraz danych związanych z egzekwowaniem przepisów, w połączeniu z ustrukturyzowanymi wywiadami przeprowadzonymi z ekspertami ds. egzekwowania przepisów.

Co do zasady wszystkie podrabiane towary wiążą się z ryzykiem i mogą stanowić zagrożenie dla użytkowników. Aby uwzględnić różne stopnie ryzyka, w badaniu zastosowano dwa podejścia do określenia zakresu niebezpiecznych podróbek.

W szerszym podejściu uwzględniono towary, które muszą spełniać określone normy bezpieczeństwa produktu, są objęte zakresem działania amerykańskiej Agencji Żywności i Leków lub są przedmiotem projektu amerykańskiej ustawy SHOP SAFE ACT. Przy zastosowaniu takiego podejścia można stwierdzić, że najczęściej występującymi niebezpiecznymi podróbkami są artykuły odzieżowe, części samochodowe, aparatura optyczna i medyczna oraz farmaceutyki.

Ustalono, że największymi eksporterami niebezpiecznych podróbek są Chiny i Hongkong (Chiny), których dotyczy ponad trzy czwarte dokonanych zajęć celnych. W związku z rosnącą popularnością handlu przez internet najczęstszą metodą wysyłki niebezpiecznych podróbek są przesyłki pocztowe, co znacznie komplikuje procedury sprawdzania i wykrywania oraz zmniejsza ryzyko wykrycia przestępstwa i nałożenia kar. Głównymi miejscami przeznaczenia małych przesyłek zawierających artykuły niebezpieczne były Unia Europejska i Stany Zjednoczone. Jednak pod względem wartości zajęć celnych wyraźnie dominuje transport drogą morską. Rozkład miejsc odbioru niebezpiecznych podróbek wysyłanych drogą morską był zróżnicowany, a na szczycie listy znalazły się państwa Zatoki Perskiej.

Bardziej ukierunkowane, węższe podejście uwzględnia tylko artykuły spożywcze, produkty farmaceutyczne, kosmetyki i kategorie towarów, wobec których najczęściej wydawano ostrzeżenia dotyczące bezpieczeństwa i wycofywano je z rynku. W tym ujęciu do najczęściej sprzedawanych niebezpiecznych podróbek należą perfumy i kosmetyki, odzież, zabawki, części zamienne do samochodów oraz produkty farmaceutyczne. Większość tych towarów pochodziła z Chin (55% wszystkich zajęć celnych na świecie) i Hongkongu (Chiny) (19%). 60% zajętych towarów niebezpiecznych wysłano pocztą, natomiast pod względem wartości zajętych towarów dominującym środkiem transportu był transport morski.

60% wszystkich zajęć produktów niebezpiecznych przeznaczonych na rynek UE miało związek ze sprzedażą przez internet. Udział tych produktów pod względem wartości był jednak nieznaczny. Wśród niebezpiecznych podróbek zamawianych w internecie najczęściej kupowano kosmetyki, a w dalszej kolejności – odzież, zabawki i części zamienne do samochodów. Większość tych towarów (75%) wysłano z Chin.

Pandemia COVID-19 wywarła wpływ na handel niebezpiecznymi podróbkami, a w większości przypadków kryzys ten doprowadził do zaostrzenia się istniejących już trendów. Dotyczyło to w szczególności podrabianych leków oraz pozostałych wyrobów wysokiego ryzyka, takich jak napoje alkoholowe, gdzie przerwane łańcuchy dostaw i zmiana popytu doprowadziły do powstania nowych obszarów aktywności przestępczej. Powszechny gwałtowny wzrost liczby sfałszowanych produktów dotyczył jednak nie tylko leków i środków ochrony indywidualnej, ale także wielu innych towarów, które również mogą stanowić zagrożenie dla zdrowia i bezpieczeństwa, takich jak artykuły konsumpcyjne i części zamienne.

Aby zrozumieć i zwalczać ryzyko związane z handlem towarami podrobionymi i pirackimi, rządy potrzebują aktualnych informacji na temat skali, zakresu i tendencji w tym zakresie. Niniejsze badanie jest częścią nieustannie prowadzonych działań monitorujących, które mają na celu wspieranie przyjmowania stosownej polityki oraz jej wdrażania.